

Warszawa, dnia 09.11.2021 r.

SIB/249/2021/MM

Szanowny Pan
Henryk KOWALCZYK
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Szanowny Panie Premierze!

W związku z trwającymi w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi pracami nad przygotowaniem kolejnej wersji projektu Planu Strategicznego WPR dla Polski na lata 2023-2027, Krajowa Rada Spółdzielcza zwraca się do Pana Premiera w następującej sprawie.

KRS przekazała do MRiRW uwagi w ramach dwóch etapów konsultacji projektu PS WPR, jak również po spotkaniu uzgodnieniowym organizowanym przez Ministerstwo w dniu 06.10.br. dotyczącym wsparcia sektorowego oraz wsparcia tworzenia i rozwoju organizacji producentów i grup producentów rolnych w ramach PS WPR 2023-2027. Przekazując stanowiska KRS dokonała konsultacji z Krajowymi Związkami Spółdzielni Rolniczych i Wiejskich.

Opracowywany Plan Strategiczny WPR będzie kluczowym dokumentem dla rozwoju rolnictwa. Analizując jego treść stwierdzamy, że w **zbyt małym stopniu zawiera on rozwiązania dla wspólnego działania rolników na rynku - co jest kluczowe dla poprawy dochodów z działalności rolniczej - oraz wspólnego funkcjonowania mieszkańców wsi**. Propozycje rozwiązań w tym zakresie KRS przekazała do MRiRW (kopie stanowisk dołączamy do pisma). W krajach Zachodniej Europy funkcje te realizują głównie **spółdzielnie rolnicze mające obecnie najczęściej status organizacji producentów, a także ich zrzeszenia** - zgodnie z art. 152 i dalsze Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013, oraz **rolnicze spółdzielnie zaopatrzenia i zbytu, spółdzielnie wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych, spółdzielnie zaopatrzeniowe i usługowe dla mieszkańców wsi, spółdzielnie energetyczne, itp.**

W odniesieniu do zgłoszonych przez KRS rozwiązań w czasie konsultacji, naszym zdaniem wydłużenie okresu wsparcia ryczałtowego tworzonych organizacji producentów i grup producentów rolnych z 3 do 5 lat jest zbyt małym krokiem naprzód (wsparcie 5 letnie obowiązuje obecnie). Projektowane przez KE rozwiązania pozwalają na wsparcie 7 letnie, o co w dalszym ciągu wnioskujemy. Pozytywnym rozwiązaniem jest przyjęcie limitu stawki wsparcia ryczałtowego na jednego członka uznanej OP lub GPR (tu KRS zgłosiła również swoje propozycje), co motywować będzie te podmioty do **zrzeszania większej liczby członków** (niska liczba członków jest jedną z głównych przyczyn likwidacji GPR). Wskazanie podczas spotkania konsultacyjnego kierowania w/w wsparcia wyłącznie do **uznanych OP** (propozycja Schemat III), obejmującego również wspieranie GPR (forma podstawowa przejściowa) po uzyskaniu przez nie statusu uznanych OP w zakresie produkcji nowych członków, jest rozwiązaniem słusznym (o co KRS wnioskowała) – jednak to tylko zapowiedź. Jeśli zostanie ona zrealizowana, przyczyniać się będzie do zmniejszenia skali likwidacji dotychczas utworzonych GPR. Głównymi powodami takiego stanu rzeczy, w tym tworzenia grup producentów mających zazwyczaj 5-7 członków są, oprócz niskiej

skłonności rolników do wspólnych działań w ramach większych podmiotów, zbyt wysoko postawione wymagania oraz obszerne i drobiazgowo procedury. Znaczna część GPR nie jest w stanie ich wypełnić oraz przygotować tak skomplikowanej dokumentacji. Przy próbie powstania bardziej licznej grupy, eksperci i doradcy, z których pomocy korzystają GPR, również nie mogą sprostać tak postawionym wymogom. Od lat proponujemy **uproszczenia, z ukierunkowaniem na trwałość** – dwa z naszych licznych stanowisk w tym zakresie dołączamy do niniejszego pisma.

Jednocześnie zaprezentowane przez MRiRW zmniejszenie maksymalnych kwot wsparcia na tworzenie organizacji producentów i grup producentów, w wyniku zmian projektowanych rozwiązań przez Komisję Europejską, z pewnością osłabiać będzie proces tworzenia i rozwoju tych podmiotów. Biorąc pod uwagę **przyjmowane przez KE rozwiązania, wskazujące uznane organizacje producentów i ich zrzeszenia jako docelowe podmioty rynkowe, w tym priorytetowo traktowane w zakresie wsparcia** (zgodnie z danymi KE w 2017 r. w UE działało 3500 uznanych OP i Zrzeszeń OP), **skala trudności w poprawie dochodów polskich rolników zwiększa się**. Z w/w powodu KRS wskazuje Schemat III jako właściwy. Wychodzi on naprzeciw rozwiązaniom KE, które zmierzają do coraz wyższych form rynkowych oraz przyczyniać się będzie do tworzenia podmiotów o większej liczbie członków, bardziej trwałych.

Kolejną kluczową kwestią, w warunkach globalizacji, jest **zmarginalizowana rola działania rolników w pojedynkę**. **Brak uwzględnienia w PS WPR dla Polski wsparcia sektorowego w kluczowych dla rolnictwa polskiego sektorach** takich jak mleko i przetwory mleczne, wieprzowina, wołowina i cielęcina, mięso drobiowe, zboża, nasiona roślin oleistych, **uważamy za duży błąd**. Naszym zdaniem winno się otworzyć to wsparcie, dostosowując pierwszą pulę środków pomocy do realnego potencjału ich wykorzystania, aktualizując ją w kolejnych latach realizacji Planu Strategicznego. Uruchomienie przez MRiRW w ramach PROW 2014-2020 możliwości ubiegania się o wsparcie na tworzenie organizacji producentów dopiero w 2020 r. było zbyt późne i zbiegło się z okresem restrykcji w związku z COVID-19. **Efektem jest brak uznanych OP poza sektorem owoców i warzyw**. W naszej ocenie spółdzielnie mleczarskie wypełniają wszystkie wymagania UE dotyczące uznawania je jako OP. Bariery są głównie wymogi krajowe i bardzo rozbudowana biurokracja (szerszy opis zawarliśmy w stanowiskach KRS do projektów PS WPR oraz wcześniejszych do projektów zmian rozporządzeń i rozwiązań dotyczących uznawania OP). W przypadku spółdzielni mleczarskich wiązałoby się to z podawaniem tysięcy różnego rodzaju danych, w tym o członkach spółdzielni. Podobne bariery dotyczą spółdzielni rolniczych w innych branżach, jak również przy tworzeniu nowych OP – **z tego powodu nie powstała ani jedna**.

Doceniamy podejmowane przez Resort Rolnictwa przy współpracy z Rządem RP próby ratowania dochodowej działalności rolniczej, jednak w naszej ocenie **bez wprowadzenia proponowanych przez nas rozwiązań, liczba rolników tracących płynność finansową będzie szybko rosnąć**.

Należy podkreślić, że w Polsce nie zrealizowano dotychczas podstawowej powinności tj. odpowiedniego do potrzeb zorganizowania gospodarczego rolników – oprócz sektora mleka i przetworów mlecznych, w którym spółdzielnie mleczarskie mają 80%-wy udział, jest ono bardzo niskie. Przewagi jakie będą osiągać rolnicy i podmioty zrzeszone w spółdzielniach w krajach Zachodniej Europy, które już są lub niebawem będą uznanymi organizacjami producentów znacząco zwiększą się. Tym bardziej wielokrotnie większą siłą ekonomiczną dysponują zrzeszenia uznanych OP, które w tych krajach dynamicznie rozwijają się. Członkami OP mogą być również nie-rolnicy tj. podmioty lub osoby dysponujący potencjałem m.in. magazynowym, przechowalniczym, maszynami i urządzeniami rolniczymi, przetwórstwem, **co pozwala efektywnie wykorzystać istniejący potencjał w rolnictwie i na obszarach wiejskich (państwa Zachodnie UE już to realizują uzyskując przewagi)**. W Polsce przyjęto udział członków uznanej OP - nie będących producentami rolnymi - na poziomie do 20% wszystkich członków.

Mamy nadzieję, że Pan Premier rozważy proponowane rozwiązania, służące zahamowaniu szybko spadającej dochodowości z działalności rolniczej oraz rosnącej licznie bankructw w rolnictwie. **Poprawa dochodów rolników jest możliwa głównie poprzez działanie w ramach większych spółdzielni. Naszym zdaniem, sprawa ta winna mieć swoje odzwierciedlenie w priorytetach Rządu RP oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, aby stworzyć warunki do rozwoju spółdzielczości w Polsce.**

Wagę kierowanych do Pana Premiera postulatów potwierdzają doświadczenia krajów o wysokim stopniu rozwoju gospodarczego, które wskazują, że rozwój spółdzielczości był potrzebny dla osiągnięcia pożądaných efektów w rozwoju gospodarczym i społecznym. Opieranie się wyłącznie na kapitale oraz na pomocy społecznej nie rozwiązuje docelowo istotnej części problemów, **w szczególności w rolnictwie i na obszarach wiejskich.** Potrzebne są wspólnie zakładane i prowadzone podmioty gospodarcze. Do wspomnianych wyżej krajów należą: USA, Niemcy, Japonia, Francja, Włochy, Wielka Brytania, Kanada, Szwajcaria, Holandia, itd. Wskazuje to również analiza raportów Międzynarodowego Związku Spółdzielczego. Zgodnie z danymi MZS na całym świecie funkcjonuje około 3 mln spółdzielni. 12 % światowej populacji stanowią osoby będące członkami spółdzielni. Spółdzielnie są pracodawcą dla 10 % ogółu zatrudnionych na świecie tj. około 280 mln ludzi. 300 największych spółdzielni generuje rocznie łączne obroty w wysokości około 2,1 bln dolarów. Ponad 176 tys. spółdzielni funkcjonuje na obszarze Unii Europejskiej. Spółdzielnie te zatrudniają powyżej 4,7 mln pracowników. Zrzeszają ponad 141 mln członków oraz generują roczny obrót na poziomie 990 miliardów euro. Dużą część tych spółdzielni stanowią spółdzielnie rolnicze.

W obecnych warunkach, tak wysoko projektowanych kosztach ochrony klimatu i środowiska, zwiększenia udziału ekologii w rolnictwie oraz wysokich wymaganiach w zakresie dobrostanu, wynikających z **Europejskiego Zielonego Ładu**, wspólne działanie rolników, ale także mieszkańców wsi we wspólnych podmiotach gospodarczych, jest w naszej ocenie niezbędne. **Bez wdrożenia systemowych i kompleksowych rozwiązań w tym zakresie, trudno odpowiedzialnie mówić o osiągnięciu godziwych dochodów producentów rolnych, zwiększeniu zorientowania na rynek i rzeczywistej poprawie gospodarczego funkcjonowania mieszkańców wsi.**

Doceniając dotychczasowe zaangażowanie Pana Premiera na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, środowisko spółdzielcze ma nadzieję na pozytywną ocenę przedstawionych rozwiązań. W oczekiwaniu na stanowisko wobec zgłoszonych propozycji

pozostaję z poważaniem

dr inż. Mieczysław Grodzki

**Prezes Zarządu
Krajowej Rady Spółdzielczej**

Załączniki:

Opinia KRS z dnia 15.02.br. do proj. PS WPR 2023-2027

Opinia KRS z dnia 15.09.br. do proj. PS WPR 2023-2027

Opinia KRS z dnia 08.10.br. po spotkaniu konsult. MRiRW dot. warunków wsparcia OP/GPR w ramach PS WPR

Opinia KRS z dnia 29.08.2019 r. do proj. zm. Rozporządzenia dot. uznawania OP, (...) na rynku mleka i przetworów mlecznych

Opinia KRS z dnia 17.12.2018 r. do proj. zm. Rozporządzenia ws. warunków udzielania pomocy na tworzenie GP i OP